



ВЛАДА РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

**ГРАЂАНСКИ ВОДИЧ КРОЗ
БУЏЕТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
ЗА 2023. ГОДИНУ**



Увод

Поштовани грађани,

- Пред вама се налази Грађански водич кроз буџет који је Министарство финансија Владе Републике Српске израдило за 2023. годину. Циљ израде овог документа је да допринесемо бољем разумијевању буџетског процеса и да омогућимо бољи увид у расподјелу средстава буџета Републике Српске. Уједно, кроз потпуно и правовремено објављивање свих расположивих информација о планираним активностима и функцијама Владе Републике Српске остварује се задовољавајући степен транспарентности, што је и један од циљева Владе Републике Српске.
- Највећи дио буџетских средстава прикупља се кроз наплату пореза, тако да је наша обавеза да грађанима на једноставан и разумљив начин пружимо информације о прикупљању и трошењу тог новца. На овај начин сматрамо да ћемо допринијети још бољем управљању јавним финансијама.
- Приоритет Владе Републике Српске је стабилност јавних финансија, која се постиже кроз усклађивање буџетских прихода/примитака и расхода/издатака. За остваривање овог циља неопходна је велика буџетска дисциплина и одговорност свих буџетских корисника.
- Надамо се да ће Грађански водич кроз буџет Републике Српске допринијети бољем разумијевању одлука којима смо се водили приликом планирања буџета, те унаприједити учешће јавности у том процесу.

Министар финансија Републике Српске Зора Видовић

1. О буџету

Буџет Републике Српске представља свеобухватан план прихода и примитака, с једне стране те расхода и издатака, с друге стране, током једне календарске године.

Стабилна фискална политика кроз контролу јавне потрошње је полазна основа дјеловања Владе Републике Српске по питању јавних расхода. Влада Републике Српске је одлучна у наставку провођења рестриктивне јавне потрошње, с циљем одржавања стабилног финансијског система и буџетске равнотеже, те јаче контроле јавне потрошње.

Законом о буџетском систему Републике Српске уређује се буџетски систем Републике Српске, припрема, планирање, начин израде, доношење и извршење буџета Републике Српске, задуживање и отплата дуга, рачуноводство, извјештавање и контрола буџета Републике.

Документ оквирног буџета Републике Српске представља прелиминарни нацрт буџета за наредну годину и садржи макроекономске процјене и пројекције, пројекције буџетских средстава и издатака, циљеве фискалне политике, те горње границе издатака којих се сваки буџетски корисник мора придржавати у процесу припреме свог годишњег захтјева за буџетским средствима.

Буџетски корисници су органи, организације и други субјекти јавног сектора (осим јавних предузећа) који се финансирају из буџета Републике и који су под њеном контролом. Буџетски корисници могу да стварају обавезе користе средства само за намјене и до висине расположивих средстава утврђених буџетом.

Фискални савјет Републике Српске је независан орган који даје мишљења и анализе Народној скупштини на нацрт и приједлог буџета и ребаланса буџета Републике и Програм економских реформи, при чему анализира макроекономске и фискалне претпоставке и пројекције коришћене за израду Документа оквирног буџета, Буџета и Програма економских реформи.

2. Кључна издвајања из буџета Републике Српске за 2023. годину

- Влада Републике Српске ради на сталном унапређењу материјалног статуса **пензионера** и у Буџету за 2023. годину је планирано увећање пензија за 13,5% за шта је обезбијеђено додатних 184,0 милиона КМ.

- Планирана су додатна средства за повећање **плата** што је у складу са споразумом између Владе Републике Српске и репрезентативних синдиката, а представља још једну од мјера Владе Републике Српске које доприносе привредном расту и повећању плата радника, као и побољшању економско - социјалног положаја запослених у Републици Српској. За наведену мјеру планирана су додатна средства у износу од 126,9 милиона КМ.
- Код креирања буџета Републике Српске за 2023. годину вођено је рачуна како о развојној, тако и о **социјалној компоненти**. Предвиђено је 368,9 милиона КМ за дознаке на име социјалне заштите међу којима су личне, породичне и цивилне инвалиднине, борачки додатак, стипендије, превоз ученика и друге дознаке које се исплаћују грађанима. Планирано је увећање борачких давања за 13,5% у 2023. години. Такође, планирана су средства за пружање финансијске помоћи **незапосленом родитељу четворо и више дјеце у Републици Српској**, у износу од 70,0 милиона КМ.
- За **подстицај запошљавања и самозапошљавања дјеце погинулих бораца, РВИ и демобилисаних бораца Републике Српске** планирано је 10,0 милиона КМ, а за реализацију Програма подршке привреди путем поврата **уплаћених пореза и доприноса за ново запошљавање радника** 5,0 милиона КМ.
- Када је ријеч о **пољопривредницима**, планиране субвенције износе 180,0 милиона КМ у 2023. години, што представља увећање од 105,0 милиона КМ у односу на 2022. годину.
- За подршку развоју привреде и побољшања ефикасности пословања и **увођења нових технологија**, у Буџету Републике Српске за 2022. годину, планирано је 14,6 милиона КМ.
- У складу са **пронаталитетном политиком** Владе Републике Српске, буџетом за 2023. годину планирана је и субвенција каматне стопе за стамбено кредитирање младих и младих брачних парова у износу 2,4 милиона КМ.
Буџетом за 2023. годину планиран је трансфер Фонду дјечије заштите у износу од 40,0 милиона КМ који је намијењен за рефундацију накнада плата послодавцима за раднице које користе породилско боловање у износу бруто плате, те за накнаду за незапослене породиље.
- За **суфинансирање школарина** у складу са Законом о високом образовању којим је предвиђено ослобађање од плаћања школарине за све студенте првог и другог циклуса студија планирана су средства у износу од 2,9 милиона КМ.
- Наставило се и са спровођењем мјера у циљу обезбјеђивања услова за спровођење свеобухватне реформе пословног окружења и стварања претпоставки за **повећање плата запослених у реалном сектору**, те је за поврат дијела уплаћених доприноса за повећање плата у привреди планирано 15,6 милиона КМ.
- У Буџету Републике Српске за 2023. годину планиран је трансфер Фонду здравственог осигурања у износу од 200,0 милиона КМ како би се обезбиједила

средства за **здравствено осигурање незапослених лица и посебан програм лијекова**.

- За изградњу, доградњу, реконструкцију и опремање **болница** у Републици Српској, у Буџету Републике Српске за 2023. годину, обезбијеђено је 85,6 милиона КМ.
- За **неразвијене општине** планиран је трансфер у износу од 3,3 милиона КМ који ће служити за финансирање пројеката у локалним заједницама. Такође, подршка свим општинама реализоваће се и кроз улагања у пројекте инфраструктуре зависно од потреба локалних заједница.
- Буџетом Републике Српске за 2022. годину планирана су средства у износу од 70,0 милиона КМ за финансирање приоритетних пројеката из **Програма јавних инвестиција** Републике Српске.

3. Процес припреме буџета

Припрема и доношење буџета Републике врши се према буџетском календару.

Процес припреме буџета Републике Српске подразумијева процедуру средњорочног планирања у циљу унапређења буџетског процеса и његовог прилагођавања условима које треба испунити у процесу придруживања Европској унији.

Савремени процес средњорочног планирања буџета је процес који: јасно дефинише буџетски календар и подјелу одговорности; фискалну стратегију одређује на основу ресурса који стоје на располагању Влади; врши усмјеравање ресурса на главне економске и социјалне политике у Републици Српској; повећава предвидивост буџетских политика и финансирања; осигурава ефективније провођење политика и приоритета; одређује програме и начине доношења одлука и омогућава да се при доношењу одлука везаних за политике размотре и финансијске импликације у буџетима будућих година.

Процес припреме буџета базира се на **Документу оквирног буџета** који доноси Влада Републике Српске за следећу и наредне двије године, којим се дефинишу политике и приоритети Владе за дати период.



* МФ - Министарство финансија; ДОБ - Документ оквирног буџета

Полазну тачку код израде буџетског захтјева од стране буџетског корисника представљају усвојене стратегије, као и законска рјешења која третирају њихову ресурсну надлежност.

Наредни корак је успостављање веза између захтјева и могућности. На основу приједлога за приоритетне области финансирања буџетског корисника и расположивих средстава буџета утврђују се лимити, односно укупан износ средстава који ће бити на располагању сваком буџетском кориснику.

Министарство финансија са буџетским корисницима води преговоре и усаглашавају се око коначног износа средстава који ће буџетски корисници имати на располагању у наредној години.

Министарство финансија припрема Нацрт буџета и доставља га Влади на разматрање и усвајање. Потом Влада усваја Нацрт буџета и шаље га Народној скупштини на изјашњавање.

Влада разматра закључке предложене од стране Народне скупштине и исте укључује у приједлог буџета уколико за то постоји основа и такав документ у форми Приједлога шаље Народној скупштини на разматрање и усвајање.

Народна скупштина усваја буџет до 15. децембра текуће године и исти се примјењује од 01. јануара наредне године. Уз буџет за наредну годину усваја се и Закон о извршењу буџета који прописује начин извршења буџета.

Приликом израде расходне стране буџета узела се у обзир и тренутна епидемиолошка ситуација која је довела до промјене у структури и висини буџетских средстава и буџетских издатака као и промјене приоритета који се финансирају из буџетских средстава.

4. Општи макроекономски оквир за доношење буџета

Важна основа за пројекцију буџетских прихода у оквиру припреме буџета јесте анализа **макроекономског оквира** који се односи на функционисање и управљање цјелокупном економијом и пројекција кретања макроекономских показатеља у години за коју се припрема буџет.

Бруто домаћи производ представља вриједност свих добара и услуга произведених од стране резидентних произвођача у одређеном временском периоду (обично годишње и квартално) у једној националној економији.

Након глобалне рецесије изазване пандемијом вируса корона, привреда Републике Српске биљежи опоравак и раст, који се наставља нешто нижем интензитетом и у 2022. години.

Према објављеним подацима, просјечан раст реалног БДП-а Републике Српске у периоду I-IX 2022. године износи 4,0% (по кваталима: Q1=4,5%, Q2=4,9% и Q3=2,8%) и резултат је раста активности у подручју услужне дјелатности, првенствено трговине и подручју индустрије.

Усљед настанка кризе у Украјини и санкција уведених Русији, те отежаног снабдјевања робом, цијене енергената, хране и производних материјала на свјетском тржишту настављају расти, што интензивира снажан инфлаторни притисак у 2022. години и доводи до рекордног раста просјечних потрошачких цијена у Републици Српској.

Такође, биљеже се високе стопе раста спољнотрговинске размјене. У циљу ублажавања негативних ефеката инфлаторних шокова на стандард живота, Влада Републике Српске је више пута интервенисала у виду повећања плата јавном сектору и једнократних исплата новчаних средстава одређеним категоријама грађана (пензионери, борци, млади, незапослена дјеца погинулих бораца, породице са четворо и више дјеце). Истовремено, на тржишту рада пада број незапослених, а расте број запослених и просјечна плата.

Процјењује се да ће раст БДП-а у 2022. години износити 4,4%, вођен растом активности у подручјима трговине и индустрије, те да ће коначна потрошња остати стабилна и поред значајног раста потрошачких цијена.

Према пројекцијама макроекономских показатеља, у 2023. години очекује се раст привредне активности по реалној стопи од 3,1%, уз позитиван допринос потрошње и неутралан допринос спољнотрговинске размјене.

Табела 1. Пројекција макроекономских показатеља у 2023. години

Макроекономски показатељи	Пројекција 2023.
БДП номинални, у мил. КМ	15.320
Број становника у мил.	1,12
БДП по становнику, у КМ	13.693
% раста БДП-а, номинално	9,3%
% раста БДП-а, реално	3,1%
Инфлација (CPI) - просјечна год. стопа	6,0%
Покривеност увоза извозом	75,6%
Стопа незапослености	10,7%

Иако се у наредном периоду предвиђа успоравање потрошње усљед значајног инфлаторног притиска, очекује се да ће стабилност на тржишту рада и повећање плата допринијети да расположиви доходак грађана остате стабилан, те да ће домаћа потрошња имати позитиван допринос повећању привредне активности.

Неизвјесност остварења пројекција далеко је већа од уобичајене, због природе и обима шокова на глобалном нивоу.

5. Како се пуни буџет

Буџет Републике Српске представља свеобухватан план прихода и примитака, те расхода и издатака, током једне календарске године.

Приходи буџета Републике, као приходи којима се финансирају права и дужности Републике, састоје се од пореских и непореских прихода.

Укупни буџетски приходи у 2023. години износе 4.142.678.200 КМ. Код већине прихода је планиран раст у 2023. години у односу на 2022. годину, осим код прихода од пореза на промет производа и услуга, јер су то заостале обавезе, административних такса и накнада, прихода републичких органа, осталих непореских прихода, као и трансфера.

Порески приходи су врста јавних прихода који се прикупљају обавезним плаћањем пореских обавеза за која порески обвезник не остварује директну корист или противуслугу, а обухватају приходе по основу:

- *индиректних пореза,*
- *пореза на доходак,*
- *пореза на добит,*
- *пореза на имовину.*

У оквиру пореских прихода буџета Републике Српске укључени су и *доприноси за пензијско и инвалидско осигурање.*

Највећи дио прихода Републике долази од пореза које грађани плаћају на потрошњу, тзв. *индиректних пореза*, који чине око 49,9% пореских прихода, односно 46,0% укупних прихода буџета Републике.

ПОРЕСКИ ПРИХОДИ У 2023. ГОДИНИ



Непорески приходи представљају врсту јавних прихода који се наплаћују правним или физичким лицима, а за које обвезник остварује директну корист или противуслугу. У непореске приходе убрајају се:

- *приходи од дивиденде, учешћа у капиталу и сличних права, приходи од закупа и ренте, приходи од камата и осталих накнада на дате зајмове, приходи од ефективних позитивних курсних разлика*
- *административне накнаде и таксе,*
- *судске накнаде и таксе,*
- *приходи од пружања јавних услуга,*
- *новчане казне,*
- *остали непорески и посебни приходи.*

6. Структура расхода буџета Републике

Буџет Републике Српске се састоји од **општег и посебног дијела**.

УКУПНИ БУЏЕТСКИ РАСХОДИ И ИЗДАЦИ

- 5.383.000.000 KM

У **општем дијелу** буџета, дат је приказ планираних буџетских прихода и расхода, примитака и издатака за нефинансијску имовину, те информације о планираном буџетском резултату (буџетском суфициту или буџетском дефициту) и начину његовог финансирања.

У **посебном дијелу** буџета приказани су буџетски издаци по корисницима (**организациона класификација**) на основу чега се може видјети ко користи буџетска средства.

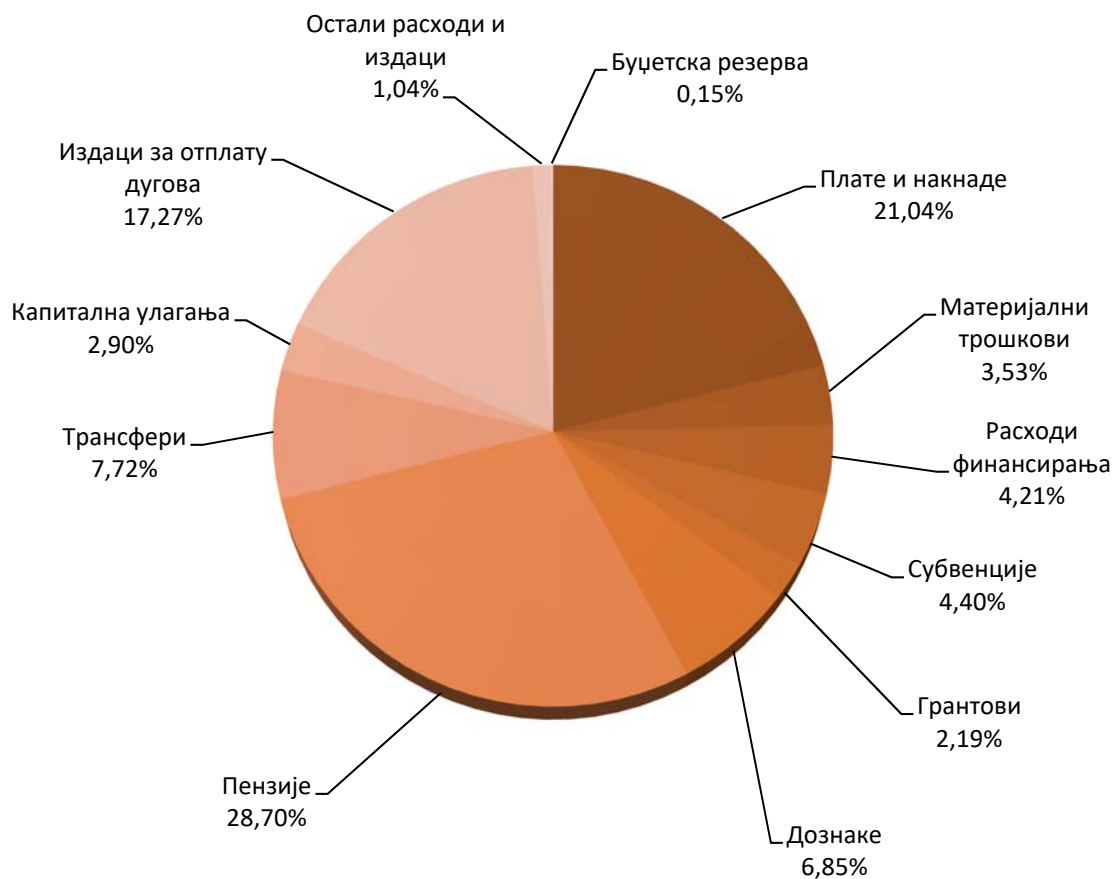
Законом о републичкој управи дефинисана су министарства, као и други републички органи управе који се финансирају из буџетских средстава.

Министарства су:

- Министарство управе и локалне самоуправе,
- Министарство правде,
- Министарство финансија,
- Министарство просвјете и културе,
- Министарство унутрашњих послова,
- Министарство здравља и социјалне заштите,
- Министарство породице, омладине и спорта,
- Министарство енергетике и рударства,
- Министарство привреде и предузетништва,
- Министарство трговине и туризма,
- Министарство рада и борачко - инвалидске заштите,
- Министарство саобраћаја и веза,
- Министарство за научнотехнолошки развој, високо образовање и информационо друштво,
- Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде,
- Министарство за просторно уређење, грађевинарство и екологију,
- Министарство за европске интеграције и међународну сарадњу.

Економска класификација нам говори на шта се троше средства, да ли су то лична примања запослених, материјални трошкови, грантови, субвенције, капитална улагања, отплата дуга, дознаке, пензије и сл.

ЕКОНОМСКА КЛАСИФИКАЦИЈА РАСХОДА ЗА 2023. ГОДИНУ



Табела 3. Планирани расходи буџета Републике у 2022. и 2023. години (у КМ)

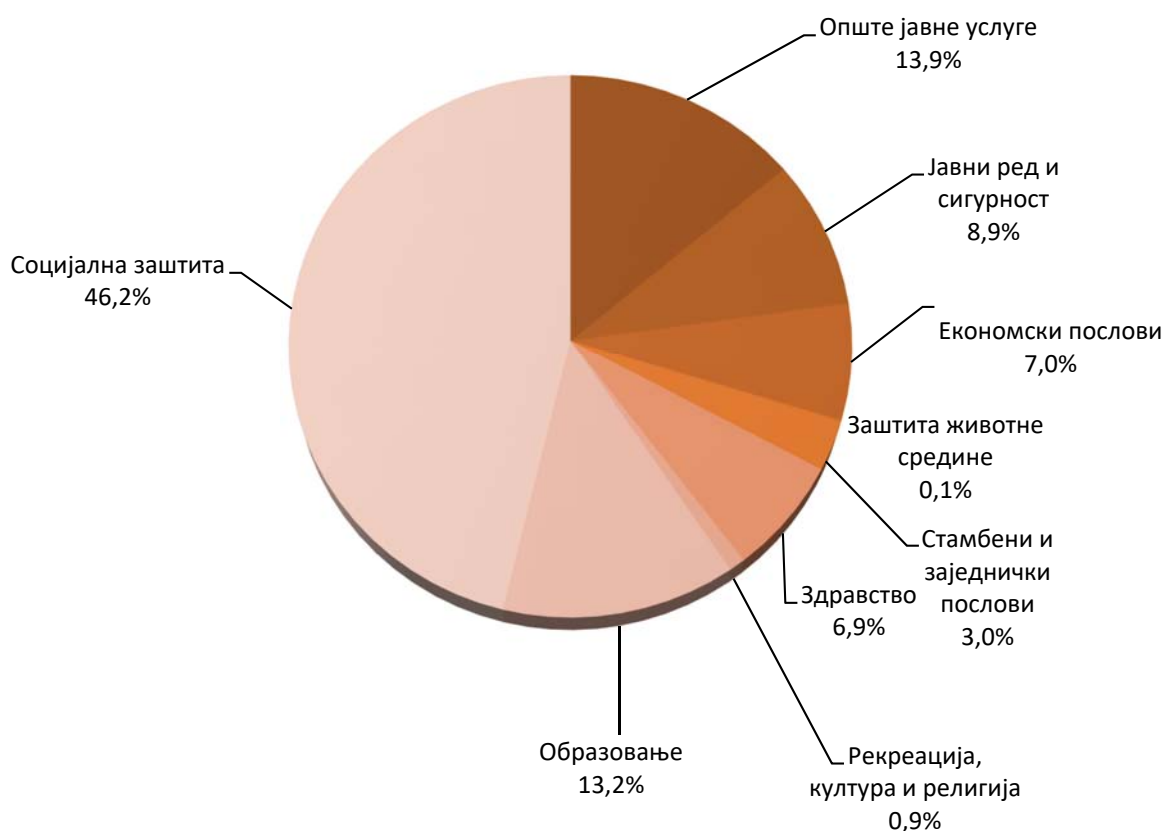
РАСХОДИ БУЏЕТА	Други ребаланс Буџета РС за 2022. (у КМ)	Буџет РС за 2023. (у КМ)	Проmjена (у %)
Укупно	3.846.539.800	4.247.776.900	+10,4%
Текући расходи	3.409.664.600	3.824.565.100	+12,2%
Плате и накнаде	1.006.179.000	1.132.623.600	+12,6%
Материјални трошкови	134.897.900	189.963.100	+40,8%
Расходи финансирања	132.680.200	226.573.900	+70,8%
Субвенције	140.090.000	236.870.000	+69,1%
Грантови	229.229.000	117.699.600	-48,7%
Дознаке	399.386.100	368.893.900	-7,6%
Пензије	1.361.000.000	1.545.000.000	+13,5%
Остали расходи	6.202.400	6.941.000	+11,9%
Трансфери	435.161.900	415.400.900	-4,5%
Буџетска резерва	1.713.300	7.810.900	

➤ У оквиру **субвенција** најзначајнија издвајања су за сљедеће намјене:

- подстицаје за развој пољопривреде и села 180.000.000 КМ,
- субвенције предузећу „Жељезнице Републике Српске“ 20.000.000 КМ,
- субвенције на име подстицаја за повећање плате радника 15.560.000 КМ.

Функционална класификација представља класификацију социоекономских циљева које Влада жели да постигне, односно показује колико средстава се троши на социјалну заштиту, образовање, јавни ред и сигурност, здравство и др.

ФУНКЦИОНАЛНА КЛАСИФИКАЦИЈА ЗА 2023. ГОДИНУ



➤ У оквиру **социјалне заштите** обезбијеђена су средства за следеће намјене:

- пензије 1.545.000.000 КМ,
- инвалиднине 179.850.000 КМ,
- здравствено осигурање незапослених 128.400.000 КМ,
- посебан програм лијекова 71.600.000 КМ,
- мјесечни борачки додатак 81.850.000 КМ,
- пружање финансијске помоћи незапосленом родитељу четворо и више дјеце у Републици Српској 70.000.000 КМ,
- суфинансирање права на новчану помоћ и права на додатак за помоћ и његу другог лица 36.000.000 КМ,
- рјешавање проблема избјеглица и расељених лица 8.515.300 КМ.

7. Буџетски резултат

Стављањем у однос планираних буџетских прихода и расхода, и планираних примитака и издатака за нефинансијску имовину, презентују се информације о планираном **буџетском резултату** (буџетском суфициту или буџетском дефициту) и начину његовог финансирања (тј. расподјеле или покривања).

Планирани буџетски дефицит у износу од 261,2 милиона КМ покриће се нето финансирањем, односно разликом између планираних примитака од финансијске имовине, задуживања и осталих примитака и издатака за финансијску имовину, издатака за отплату дуга и осталих издатака.

Табела 4. Буџетски резултат у 2023. години (у КМ)

БУЏЕТСКИ РЕЗУЛТАТ У 2023. ГОДИНИ	
А. Буџетски приходи	4.142.678.200
Б. Буџетски расходи	4.247.776.900
В. Нето издаци за нефинансијску имовину	- 156.132.600
Буџетски суфицит/дефицит (А-Б+В)	- 261.231.300

Табела 5. Буџет Републике Српске за 2023. годину - општи дио (у КМ)

БУЏЕТ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ ЗА 2023. ГОДИНУ ОПШТИ ДИО	
А. БУЏЕТСКИ ПРИХОДИ	4.142.678.200
Порески приходи	3.822.034.200
Непорески приходи	314.254.000
Трансфери између или унутар јединица власти	6.390.000
Б. БУЏЕТСКИ РАСХОДИ	4.247.776.900
Текући расходи	3.824.565.100
Трансфери између и унутар јединица власти	415.400.900
Буџетска резерва	7.810.900
В. БРУТО БУЏЕТСКИ СУФИЦИТ/ДЕФИЦИТ (А-Б)	- 105.098.700
Г. НЕТО ИЗДАЦИ ЗА НЕФИНАНСИЈСКУ ИМОВИНУ	- 156.132.600

Д. БУЏЕТСКИ СУФИЦИТ/ДЕФИЦИТ (В+Г)	- 261.231.300
Ђ. НЕТО ФИНАНСИРАЊЕ (Е+Ж+З)	261.231.300
Е. НЕТО ПРИМИЦИ ОД ФИНАНСИЈСКЕ ИМОВИНЕ (I-II)	100.202.100
I Примиси од финансијске имовине	100.702.100
II Издаци за финансијску имовину	500.000
Ж. НЕТО ЗАДУЖИВАЊЕ (I-II)	187.396.600
I Примиси од задуживања	1.109.779.700
II Издаци за отплату дугова	922.383.100
З. ОСТАЛИ НЕТО ПРИМИЦИ (I-II)	-26.367.400
I Остали примиси	29.840.000
II Остали издаци	56.207.400
И. РАЗЛИКА У ФИНАНСИРАЊУ (Д+Ђ)	0

Планирани *издаци за отплату дугова* износе 922.383.100 КМ и мањи су од *примитака од задуживања* који износе 1.109.779.700 КМ, што значи да нето задуживање износи 187.396.600 КМ. Планирани буџетски дефицит у износу од 261.231.300 КМ покриће се нето финансирањем, односно разликом између планираних примитака од финансијске имовине, задуживања и осталих примитака и издатака за финансијску имовину, издатака за отплату дуга и осталих издатака.

Садржај:

Увод.....	2
1. О буџету	3
2. Кључна издвајања из буџета Републике Српске за 2023. годину	3
3. Процес припреме буџета	5
4. Општи макроекономски оквир за доношење буџета	7
5. Како се пуни буџет	9
6. Структура расхода буџета Републике.....	10
7. Буџетски резултат	16



Адреса:

Влада Републике Српске
Министарство финансија
Трг Републике Српске бр.1
78000 Бања Лука

e-mail: mf@mf.vladars.net

www.vladars.net